

Gyerekek, családok, gyermekjólét, gyermekvédelem

Bányai Emőke

Miskolci Egyetem, BTK, ATTI
emoke.banyai@uni-miskolc.hu

A gyermekkor változó fogalma

Philippe Aries (1987): *Gyermek, család, halál*

A gyermekkor fogalma társadalmi konstrukció.

Ipari forradalomtól kezdve: korosztályok elválasztása, tankötelezettség, privát szféra kialakulása

XX. század: gyermekek évszázada

Benjamin Spock: *Csecsemőgondozás, gyermeknevelés* (1946 eredeti)

Marie Winn (1990): *Gyerekek gyermekkor nélkül*

David Buckingham (2002): *A gyermekkor halála után*

A gyermekek és a felnőttek élete közötti határ megszűnőben van.

Elizabeth Badinter (1999:) *A szerető anya*

Az anyai ösztön, az anyai szeretet mítosz, amit a társadalom hoz létre.

Családváltozások

Peggy Papp, Somlai Péter

- Háztartás, gyereknevelés, idősek betegek gondozása - a nők tömeges munkába állásával új megoldásokat kell találni
- Kibertér – névtelenség kihívásai – a nap bármely szakában a világ bármely pontjáról lehet valakivel játszani, beszélgetni, véleményt kifejezni, átlényegülni, kapcsolatot létesíteni
- Globális vándorlás – egyre több kapcsolat átszeli az osztály-, rassz, etnikai határokat
- Kevert házasságok: feloldják a régi korlátokat – posztmodern tér mikrokozmoszai
- Újraházasodás – a személyes kiteljesedés és az érzelmi kiteljesedés előbbre való a kötelességnél
- A szerepek és szabályok vitathatók, a felelősség a közegtől is függ, a célok és jelentések vitathatók
- A posztadoleszcencia megjelenése

A gyermekkor sokfélesége

- Barbara Rogoff (2003): a gyermek fejlődése mindig adott történelmi, kulturális és társadalmi kontextusban értelmezhető

- Nguyen Luu Lan Anh (2011): A gyerek és a család az idő és a kultúrák tükrében

A kollektivista/függőségi kultúrákban másképp történik a gyerekek nevelése, mint az individualista/függetlenségi kultúrákban.

A különböző korok, kultúrák különféleképpen gondolkodnak a gyermekkorról. A biológiai háttér egységes, de a „gyerek” jelentése sokféle.

- Fejlődéslélektan: normatív szemlélet, középosztályi, európai-amerikai gyermekfejlődési utakat általánosítja, normának tekinti .

Sok kultúrában a fejlődés mérföldkövei mások.

- Margaret Mead: ölbeli gyerek, térdgyerek, udvari gyerek, közösségi gyerek
- Somlai Péter(2007): posztadoleszcencia jelensége

CSALÁDHATÁROZÓ

A SOKSZÍNŰSÉG PSZICHOLOGIÁJA

SZERKESZTETTE: BÁTKI ANNA ÉS M. RIBICZEY NÓRA

Opkén

© 2018 Opkén Kiadó

- 1. fejezet: Danis Ildikó: A változó család -Alkalmazkodás és változás térben és időben
- 2. fejezet: Pilinszki Attila - Gyetvai Anna: Ami elválaszt, és ami összeköt - Elvált családok, közös szülőség a válás után
- 3. fejezet: Hegedüs Réka: Amikor egyedül kell, hogy menjen - Az egyszülős családok
- 4. fejezet: Bogár Zsuzsa: Átláthatatlan káosz helyett harmonikusan összerakott egész - A mozaikcsaládok
- 5. fejezet: Nagy Beáta Magda: Csak te meg én - Családok gyerekek nélkül
- 6. fejezet: Cs. Ferenczi Szilvia: Amikor a tudomány besegít - Asszisztált reprodukciós eljárással fogant gyerekek és családjaik
- 7. fejezet: Faix-Prukner Csilla - Rózsa Krisztián: A sokszínű gondoskodás - Szivárványcsaládok

- 8. fejezet: Bátki Anna: Amikor a gyerekek és szüleik egymásra találhatnak - Az örökbe fogadó családok
- 9. fejezet: M. Ribiczey Nóra: Befogadlak, bármerről jössz, elengedlek, ha jó helyre mész - A nevelőszülői családok
- 10. fejezet: Nguyen Luu Lan Anh - Boreczky Ágnes: Világok között - Többkultúrájú családok
- 11. fejezet: F. Lassú Zsuzsa: Érzékeny egyensúly - Családok mentálisan sérülékeny szülőkkel
- 12. fejezet: Boros Boglárka: Amikor máshol landol a repülő... - eltérő fejlődésmenetű vagy krónikus beteg gyerekek a családban
- 13. fejezet: Prónay Beáta - Gombás Iudit: Leküzdve az akadályokat - Fogyatékos szülő a családban
- 14. fejezet: Herczog Mária: Családok veszélyben, veszélyeztető családok

„Egy nagyon nagy paradigma-váltás van a szülőségben az elmúlt ötven évben. Egyszerűn döbbenetesen más szülői pedagógiák vannak, szülői ideálok. Nagyon más elképzelés van arról, hogy mi a jó a gyerekeknek. (...)

Ötven éve, ha ezt a tudást odaadjuk a szüleink nemzedékének, akkor nem értették volna, hogy ez a tudás mire jó...”

Tompa Andrea

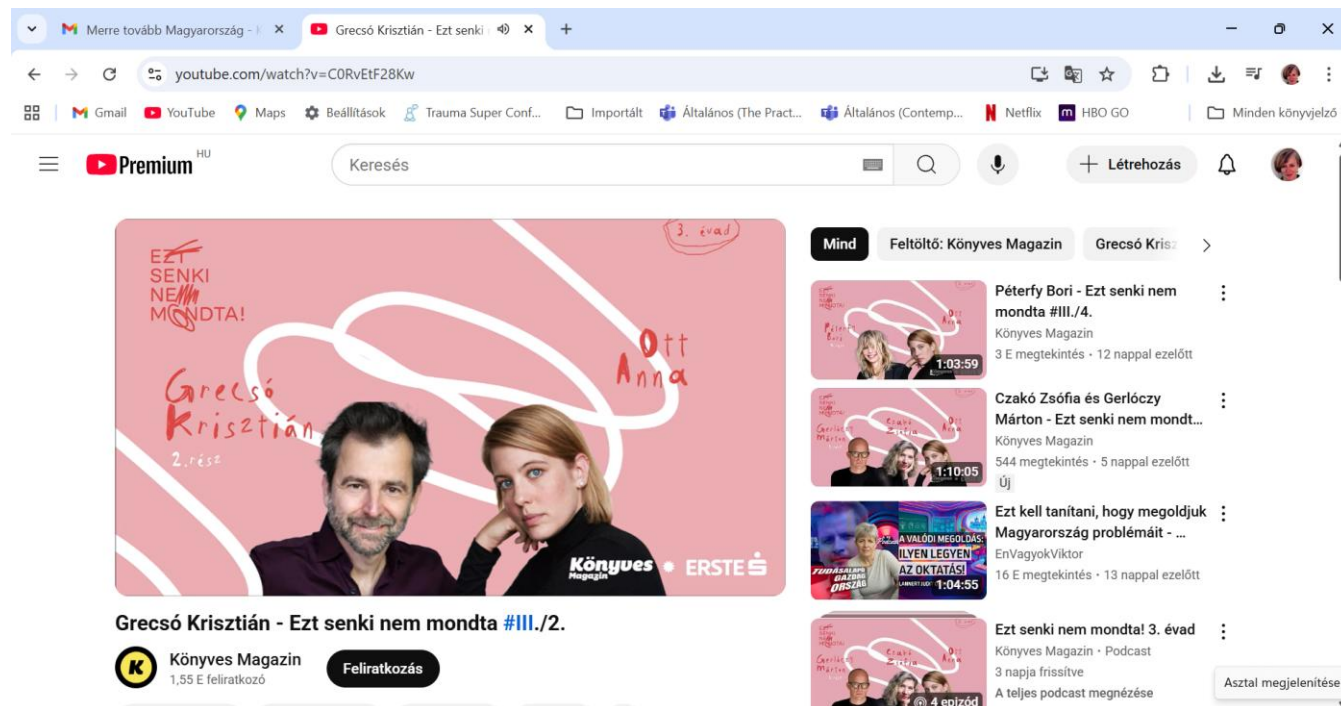
The screenshot shows a YouTube video player interface. The main video is titled "Ezt senki nem mondta! #1: Tompa Andrea" and is from the channel "Könyves Magazin". The video features two women, one of whom is Tompa Andrea. The interface includes a search bar with the text "ezt senki nem mondta tompa andrea", a list of related videos, and a Windows taskbar at the bottom. The taskbar shows the date as 2025. 10. 12. and the time as 10:29.

„Apa, Te tényleg azt gondoltad, hogy Te szigorú leszel?”

„Annyira különbözik a nyolcvanas évek a mától, mintha valamilyen skanzen-állapotot próbálnánk felvázolni.”
(...)

„Valahogy nagyon másképp működik a gyereknevelés normarendszere is. Akkor sokkal inkább közösségi feladat a gyereknevelés, a férfiak sokkal kevésbé vannak jelen a gyermekük életében és az természetes, hogy nincsenek jelen. Nemcsak az én életemben nincs jelen, de ezt valahogy normálisnak is gondoljuk.”

GreCsó Krisztián

Merre tovább Magyarország - x GreCsó Krisztián - Ezt senki nem mondta #III./2. x +

youtube.com/watch?v=C0RvE1F28Kw

Gmail YouTube Maps Beállítások Trauma Super Conf... Importált Általános (The Pract... Általános (Contemp... Netflix HBO GO Minden könyvjelző

Premium HU Keresés Létrehozás

Ezt senki nem mondta! GreCsó Krisztián Ott Anna Könyves Magazin ERSTE

3. évad

Mind Feltöltő: Könyves Magazin GreCsó Krisztián

Péterfy Bori - Ezt senki nem mondta #III./4. Könyves Magazin 3 E megtekintés · 12 nappal ezelőtt 1:03:59

Czakó Zsófia és Gerlóczy Márton - Ezt senki nem mondta... Könyves Magazin 544 megtekintés · 5 nappal ezelőtt Új 1:10:05

Ezt kell tanítani, hogy megoldjuk Magyarország problémáit - ... EnVagyokViktor 16 E megtekintés · 13 nappal ezelőtt 1:04:55

Ezt senki nem mondta! 3. évad Könyves Magazin · Podcast 3 napja frissítve A teljes podcast megnézése 4 epizód Asztal megjelenítése

GreCsó Krisztián - Ezt senki nem mondta #III./2. Könyves Magazin 1,55 E feliratkozó Feliratkozás

UNICEF konferencia, 2026. október 6.

MTA székház, Budapest

A LELKI EGÉSZSÉG NEM KIVÁLTSÁG, HANEM ALAPVETŐ JOG

Steigervald Krisztián előadása a generációs különbségekről

Fotó: unicef.hu

Steigervald Krisztián: Mi a generáció?

- Azonos élmények alapján alakul ki, élmény-tartományok eltérése alapján.
- A különböző generációk eltérő módon vannak „behuzalozódva”.
- Milyen emlékeket hozok a gyermekkoromból? Amit az első éveimben megtapasztalok, azt tekintem normálisnak.
- Korábbi generációkban a fizikai túlélésen a hangsúly, a kivárási képessége alapvető fontosságú
- 1980-ig játék-alapú gyerekkor: elmélyülést igényel
- 1980-tól 95-ig átmenet
- 1995-től telefon-alapú gyerekkor – gyerekek kompetensebbek mint a szülők, pedagógusok
- Nagy tömegben zajló attitűd-változás: hipergyorsaság, hiper-szenzitivitás, azonnaliság öröme
- Az iskolában elveszik a telefont – a gyerekek idegrendszerét az internet más sebességre készítette fel

ONLINE GYEREKEK – A DIGITÁLIS VILÁG HATÁSA A GYERMEKEK MENTÁLIS EGÉSZSÉGÉRE

Labancz Dániel, *klinikai szakpszichológus*

dr. Nagy Péter, *gyermek- és ifjúságpszichiáter, Bethesda Gyermekkórház*

dr. Somogyi Ákos, *főosztályvezető, Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság*

Vázsonyi Benedek, *UNICEF Magyarország Fiatal Nagykövet*

Moderál: **D. Tóth Kriszta**, *UNICEF Magyarország Jószolgálati Nagykövet*

unicef minden gyerekért

A gyermek meghatározása

A Gyermek Jogáról szóló Egyezmény
(1989, New York)

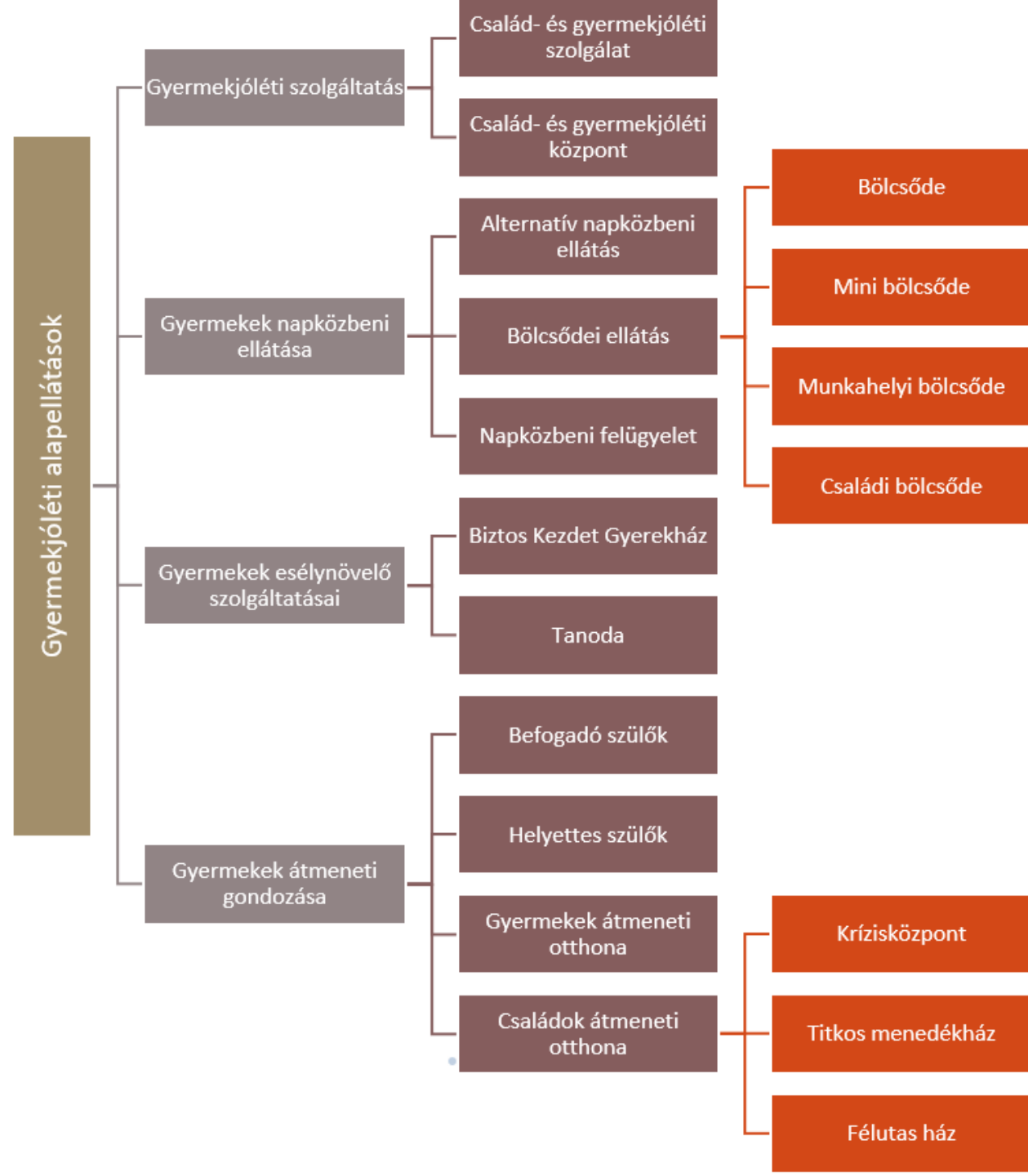
„...gyermek az a személy, aki tizennyolcadik életévét nem töltötte be, kivéve ha a reá alkalmazandó jogszabályok értelmében nagykorúságát már korábban eléri.”

- A szülés az egyén, a család szempontjából normál krízis, fejlődési krízis
- A születések ösztönzése vagy ellenöztönzése társadalompolitikai kérdés
- Etikai kérdéseket vet fel (abortusz, asszisztált reprodukciós eljárások, stb.)
- A magyarországi termékenységi mutatók évtizedek óta alacsonyak
- Csökken a csecsemőhalandóság és az abortuszok száma is.
- Családalapítás kitolódása
- Házasságon kívül született gyerekek aránya 39,5% (1990 óta megháromszorozódott)

Gyermekjóléti alapellátás

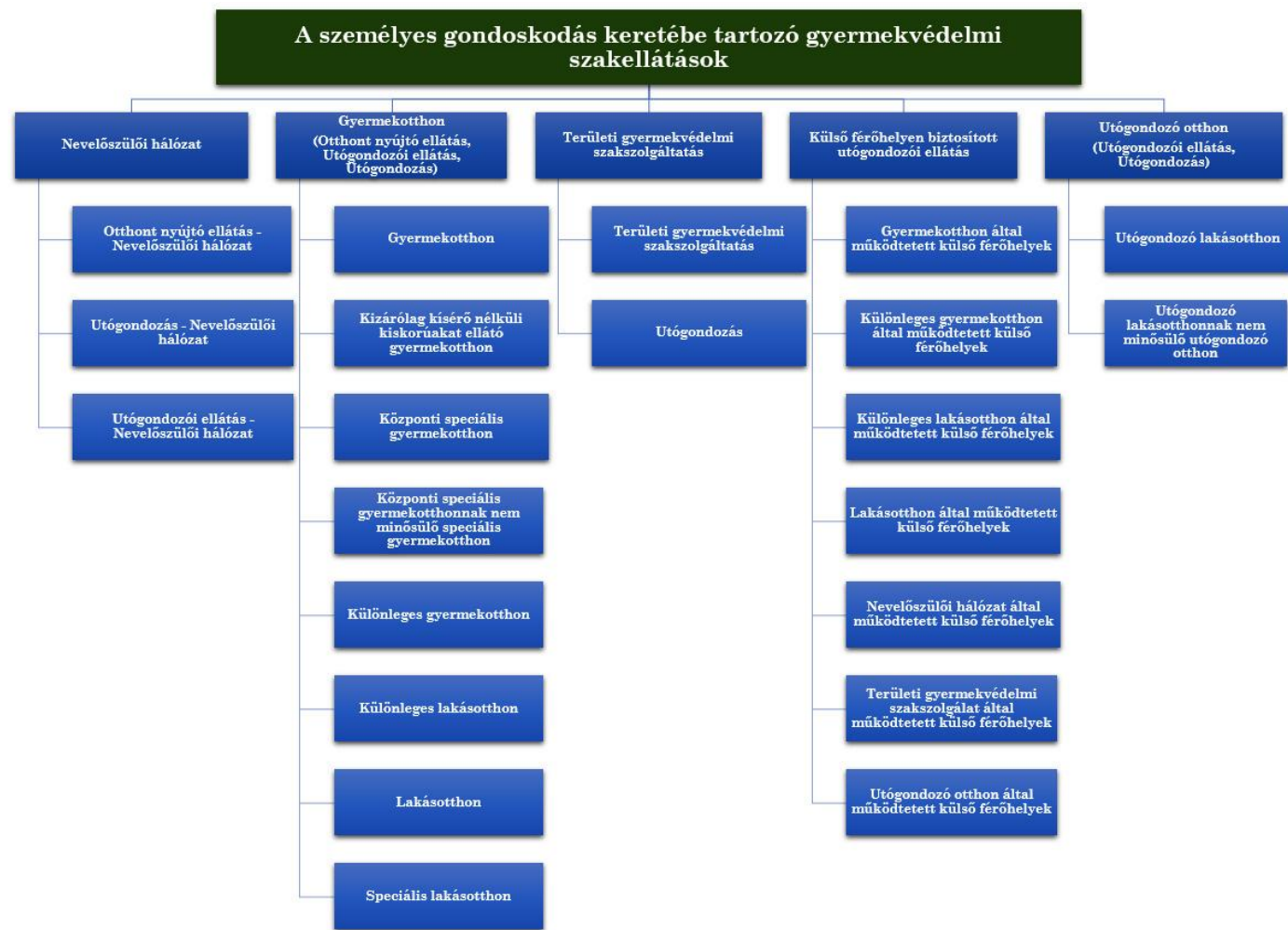
Forrás: <https://tamogatoweb.hu/gyermekjoleti-alapellatasok-attekintes/>

A Gyvt. szerint a gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét **pénzbeli, természetbeni ellátások**, személyes gondoskodást nyújtó **gyermekjóléti alapellátások**, illetve **gyermekvédelmi szakellátások**, valamint a törvényben meghatározott **hatósági intézkedések** biztosítják. A Gyvt. a gyermekvédelmi rendszer részének tekinti a bíróság által javítóintézeti nevelésre utalt, illetve letartóztatásba helyezett fiatalok javítóintézeti ellátását is.

Gyermekvédelmi szakellátás:

Ideiglenes hatállyal elhelyezett, a nevelésbe vett gyermek otthon nyújtó ellátása, a fiatal felnőtt további utógondozói ellátása
Forrás: Támogatóweb

Legfőbb kihívások a gyermekvédelmi rendszerben (Gyurkó Szilvia, Herczog Mária, Molnár László, Szilvási Léna)

<https://www.youtube.com/watch?v=rEGrsBz3hzg>

<https://www.youtube.com/watch?v=ZURo4ZIn8NI&t=29s>

<https://www.youtube.com/watch?v=ess04xRtRns>

- A működő szolgáltatások rendszerszinten hiányosak (kevés a gyógypedagógus, pszichiáter, nevelőszülő, speciális, különleges férőhelyek), miközben szignifikánsan több a veszélyeztetett gyerek és rosszabb helyzetben vannak, mint néhány éve – *treatment gap*
- Tovább sérülnek a gyerekek a rendszerben (23000 gyerek)
- Nincs lehetőség hosszú távú kötődésre, a gyerekek nem kapnak egyéni figyelmet
- Telített a rendszer, nem lehet elhelyezni olyan gyerekeket, akik otthon veszélyben vannak
- Feszültségekkel, bizalmatlansággal van tele a rendszer, félelem-teli a légkör
- A bekerülő gyerekek túlnyomó többsége mélyszegénységben élő családokból kerül be, de a rendszernek nincsenek forrásai a hiányok kiegyenlítésére, a sérülések gyógyítására
- Átmeneti segítségnek kellene lennie, de a bekerülő gyerekek nagy része a szakellátásban nő fel
- A vér szerinti családok helyzetének rendezésére, illetve a gyerek örökbe adására kevés esély van
- Ha bekerül a gyerek, rendszerint ott is nő fel, nem lesznek jobb az esélyei, mint ha abban a családban nőne fel, ahonnan kiemelték
- A gyermekek védelme érdekében kialakított rendszer diszfunkcionálisan, bántalmazóan működik (intézményi abúzus)
- Átpolitizálódott a rendszer

Mit kellene tenni?

- Lakhatási szegénység csökkentése
- Gyerekszegénység csökkentése
- Alapellátások megerősítése (egészségügy, oktatás, gyermekvédelem)
- Családok támogatása, megerősítése
- Gyermekvédelmi rendszer átalakítása, fejlesztése (családok megerősítése, családszerű ellátási formák fejlesztése, gyógypedagógiai, terápiás szolgáltatások, professzionális nevelőszülők)
- Optimalizálni a gyerekek felnövekedéséhez szükséges feltételeket

Beruházások az oktatásba

A hátrányos helyzetű gyerekek oktatásába történő befektetés megtérülése (Heckman, J. J., Masterov, D. V. (2007)
The Productivity Argument for Investing in Young Children. IZA Discussion Papers

